

BIOTOPFORBEDRENDE TILTAK I KVINA, LIKNES SENTRUM.

av Randulf Øysæd, fagutvalg laksefisk Kvinesdal JFF

Den kraftige reguleringen av Kvina på slutten av 60-årene har ført til at det gode gyte/oppveksområdet i sentrum har blitt ødelagt. Vannføringen i Kvinavassdraget er betydelig redusert etter at tilsiget fra store deler av nedbørfeltet er overført til Siravassdraget. Som en følge av dette er middelvannføringen i Kvina redusert fra 63 til 19 m³/s, og reduksjonen i vannføringen er størst om våren og sommeren (80-90%).

Etter at fullkalking av vassdraget ble satt i gang er laksen i ferd med å reetablere bestand i Kvina, et vassdrag hvor laksen møter store utfordringer i reproduksjonsprosessen.

Laksen er totalt avhengig av et habitat bestående av en viss hastighet på vannstrøm, riktig gytesubstrat og et oppvekstområde som har tilfredsstillende skjul for alle årsklasser inntil smolten vandrer ut. Dette har vi ikke hatt i sentrumsområdet etter vassdragsreguleringen.

Undersøkelser i sentrum viser at gytingen er sporadisk, i enkelte år helt fraværende, og ungfiskundersøkelsene som gjennomføres årlig viser dårlig produksjon.

NINA (Norsk Institutt for Naturforskning) har undersøkt produksjonspotensialet for laks i Kvinavassdraget og et av de viktigste tiltak for økt produksjon var biotopforbedrende tiltak.

Liknes sentrum 1968 da elva ble regulert

Gangbro over Kvina

Da det ble vedtatt at det skulle bygges gangbro fra Faretsiden og over til Liknes, og hvor det var nødvendig med fundamenter i elva for å få kostnadene til å gå ihop, ble dette koblet sammen med muligheten for å få gjennomført de nødvendige biotopiltak i elva.

Planen var å skape tilfredsstillende forhold for gyting og oppvekst av laks. På bakgrunn av NINA-undersøkelsen hadde Sira-Kvina som regulant uttrykt vilje til å finansiere tiltakene. Veien ble da kort fra ide til beslutning.

Ved hjelp av Sira-Kvina som engasjerte Øko-Grønt A/S i Rauland ble de opprinnelige planer lettere omarbeidet for å tilpasse brokarene i planen om strømstyring av vann. Tiltakene var opprinnelig tenkt plassert lenger oppstrøms broen. Planene ble sendt til NVE som godkjente disse etter en kort høring.

Isproblemer

Planen var å utføre oppdraget på liten vannføring vinterstid. Nå viste vinteren seg å bli av det kalde slaget og med opp til 50cm tykk is var det umulig å få starte arbeidet så lenge isen lå, og når isen forsvant så ble det økt vannføring i elva som skapte problemer. Dyktig maskinfører gjorde at selv med til dels umulige vannforhold så ble sluttresultatet bra.

Grov stein

Det er brukt mye og til dels grov stein i arbeidet. Bakgrunnen for dette er at en god del av steinen ble nedgravd, samt at disse skaper godt med hulrom både for skjul og transport av oksygenrikt vann til gyting. For ikke å øke volumet, og dermed oppdemming av vann, er det tatt ut tilsvarende med elvemasse.

Skreddersydd gyteplass

Nedstrøms mellom brokarene er det forsøkt å lage en stor gyteplass for laks. Denne er ikke ferdig da selve gytegrusen ikke er lagt enda. Vi tar ikke sjansen på å legge ut gytegrus med maskin. Det gjenstår også en del kartlegging av elvebunn og strømningsforhold etter biotopjusteringene så vil samsortert gytegrus bli lagt ut "for hånd".

Vi i Kvinesdal JFF håper og tror at om ikke så lenge vil det være mulig å se laks gyte fra "pensjonistbenkene" på broen, og vi vil takke alle involverte i prosjektet så langt.